עב: רבי ישמעאל פרק שישי מנחות

[א] ורבי אלעזר בר' שמעון לא שמיע ליה אלא שאני התם שהרי [ב]דחתה שחיטה את [ג] השבת ולרבי ה"נ דחתה שחיטה את השבת [ג] אלא קסבר רבי קצירת העומר לא דחיא שבת ולא והתנן[ד] וחכמים אומרים אחד שבת ואחד חול משלש היה בא דלא כרבי וחכמים אומרים אחד שבת ואחד חול בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות דלא כרבי [ד] ובשבת יאמר להם שבת זו דלא כרבי: [ה] נקצר ביום כשר ודוחה את השבת: מאן שמעת ליה דאמר נקצר ביום כשר רבי [ו] וקתני ודוחה את השבת מאי לאו קצירה לא להקרבה אבל לקצירה לא והתניא[ה] רבי אומר [1]וידבר משה את מועדי ה' מה תלמוד לומר לפי שלא למדנו אלא לתמיד ופסח שנאמר בהן [2]במועדו [א] [3]במועדו ואפילו בשבת במועדו ואפילו בטומאה שאר קרבנות הצבור מנין תלמוד לומר [4]אלה תעשו לה' במועדיכם מנין לרבות עומר והקרב עמו שתי הלחם והקרב עמהן ת"ל וידבר משה את מועדי ה' הכתוב קבע מועד לכולן למאי אילימא להקרבה שתי הלחם בני הקרבה נינהו אלא פשיטא לטחינה והרקדה ודכותה גבי עומר לקצירה וקא דחי את השבת אלא עומר להקרבה ושתי הלחם לאפיה וקסבר רבי תנור מקדש אי אפי לה מאתמול איפסילה לה בלינה וסבר רבי תנור מקדש והתניא[ו] כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קדש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר' שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אמר רב נחמן בר יצחק הוקבעו ולא הוקבעו קא אמר:

הדרן עלך רבי ישמעאל

ואלו [ה]מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים [ו] מנחת הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין מנחת עובדי כוכבים ומנחת נשים ומנחת העומר ומנחת חוטא ומנחת קנאות ר"ש אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת [ז]וקומץ קרב לעצמו ושירים קריבים לעצמן: **גמ'** [ח]אמר רב פפא כל היכא דתנן [ט]עשר תנן מאי קא משמע לן לאפוקי מר"ש [כ]דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא קא משמע לן דלא: ושיריהן לכהנים: (א) מנלן [ל] דכתיבא כתיבא ודלא כתיבא כתיב בה [5]וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן וגו' והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו באה חיטין לא קמיבעיא לן כי קא מיבעיא לן באה שעורין באה שעורין נמי מדנקמצת שיריה לכהנים אליבא דרבנן לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן אליבא דר"ש דאמר איכא מנחה דמיקמצא ולא מיתאכלא דתנן ר"ש אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת הקומץ קרב בעצמו והשירים קריבין בעצמן מנלן אמר חזקיה דאמר קרא [6]וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה אם אינו ענין לבלולה של חיטין תנהו ענין לבלולה של שעורין ואם אינו ענין לחרבה של חיטין תנהו ענין לחרבה של שעורין והאי להכי הוא דאתא הא מיבעי ליה לכדתניא [ס]מנין שאין חולקין מנחות כנגד זבחים

תלמוד

ורבי אלעזר כר"ש לא שמיע ליה. הא דחביבה מצוה בשעתה בתמיה אלא [ט] בע"כ שמיע ולא גמר מינה דהתם גבי אברים שאני דדחו שבת [י] משום חביבות מצוה שהרי דחתה שחיטה [יא] את השבת קודם להקטרה דאי אפשר לעשותה מערב שבת וכיון דניתן שבת לדחות אצל שחיטה נדחה נמי אצל הקטרה אבל בעומר ליכא למימר הכי דבשעת קצירה אכתי לא אידחי שבת ואע"ג דלמחר דחיא הקרבה שבת בשעת קצירה מיהא [יב] לא נדחית ואי לאו דלא אפשר לה מערב שבת לא הויא דחיא שבת משום חביבות מצוה [יג]. וה"נ לרבי איכא למיפרך אמאי גמר [יד] שאני התם שהרי דחתה השחיטה שבת: **וחכמים אומרים כו' ובשבת כו' ונקצר כו'.** כל הנך מייתי משום פירכא: **רבי היא.** דאמר לעיל [ע"א] מביאין אחרת תחתיה וקוצרה ביום: **מה ת"ל.** והלא כל המועדות אמורין למעלה ומשה אמרן: **במועדיכם.** ואפילו בשבת ובפרשת פנחס כתיב גבי מוספין: **מנין לרבות עומר.** דלא כתיב בההיא פרשתא: **והקרב עמו.** כבש הבא עם העומר: **והקרב עמהן.** כבשי עצרת: **ת"ל וידבר משה וגו'.** ובההיא פרשתא דאמור אל הכהנים (ב) [שם] כתיב עומר [ושתי הלחם] [שם] (ה): **שתי הלחם בני הקרבה נינהו[ו] אלא פשיטא [לטחינה] והרקדה.** ואע"ג דאפשר לה לעשות מאתמול ודכוותיה כו': **לא עומר להקרבה.** דאי אפשר לה מאתמול [יה]: **וב' הלחם לאפיה.** דקסבר (ג) תנור מקדש כו': **אלא בשחיטה.** אבל באפיה לא קדשי: **קדוש ואינו קדוש.** מפרש בפרק התכלת (לעיל דף מו.): **הוקבעו.** שחטן לשמן וזרק דמן לשמן הוקבעו החלות לאותן כבשים ואין יכול לשנות הלחם לזבח אחר שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא הוקבעו אבל [יט] קדיש בתנור:

הדרן עלך רבי ישמעאל

ואלו מנחות. מנחת הסלת. היתה נקמצת עיסה: **ומנחת חוטא.** של ישראל נקמצת אבל מנחת חוטא של כהנים לא היתה נקמצת כלל אלא כולה היתה כליל: **גמ'** (ד) [נ] **דכתיבא.** בתמיה. דכתיב בהו נקמצת ושיריה לכהנים כגון בחמש מנחות: **דלא כתיב בהו.** כגון מנחת עובדי כוכבים ומנחת חוטא כתיב (ה) וזאת תורת דמשמע תורה אחת לכל המנחות שכל [ב] מנחה הנקמצת נאכלין השירים לכהנים: **באה חיטין לא קמיבעיא** [בא] **ליה.** דהנותרת ממנה כתיב בחמש מנחות שנאמר בהן סלת שהן חיטין: **באה שעורין.** כגון מנחת העומר ומנחת קנאות: **מדנקמצת.** דכתיב בה (ויקרא ו) אזכרתה: **אליבא דרבנן.** דאמרי במתני' ואלו מנחות נקמצות דודאי מדנקמצות שיריהן לכהנים: **כי קמיבעיא ליה אליבא דר"ש דאמר איכא מנחה כו'.** ואיכא למימר הא נמי מנחת העומר ומנחת קנאות אע"ג דנקמצות איכא למימר דשיריהן אין נאכלין: **אם אינו ענין לבלולה** (ו). שכבר נאמר כהן (שם) והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו: **בלולה של שעורין.** מנחת העומר: **לחרבה של חטין.** כגון מנחת מאפה (ס): **לחרבה של שעורים.** מנחת קנאות: **כנגד זבחים.** שלא יאמר הכהן [לחבירו] טול אתה זבחים ואני מנחות:

שנאמר בהן במועדו במועדו אפילו בשבת במועדו אפילו בטומאה. פסח דדחיא טומאה אתיא לן מדכתיב איש נדחה ואין ציבור נדחין ותמיד דדחי שבת דאמר קרא עולת שבת בשבתו והדר ילפי מהדדי בגזירה שוה דכתיב בהו במועדו הכי איתא בפסחים בפרק אלו דברים (דף סו.) [ק]: [כב] **הוקבעו** ולא הוקבעו. פירשתי בפ' התכלת (לעיל דף מו. ד"ה ולחוז):

הדרן עלך רבי ישמעאל

ואלו מנחות [י] (כלות): **חיטין לא קמיבעיא לן.** דמההוא קר' נפקי מזאת תורת המנחה דסתם מנחה באה חיטין הילכך ההוא קרא בבאה חיטין איירי כך פי' בקונטרס וקשה דלעיל בפרק כל המנחות באות מצה (דף נג:) דקאמר מנין לכל המנחות שהן באות מצה וקאמר דכתיבא כתיבא דלא כתיבא כתיב וזאת תורת המנחה הוה ליה למימר כי הכא תיתי באה חיטין באה שעורין מנא ליה לכך נראה דדוקא הכא דמיירי לענין אכילה שיריהן נאכלין לכהנים דלא נפקא לן באה שעורין מזאת תורת המנחה משום דשעורין הוא מאכל בהמה כדמוכח בפ"ק דפסחים (דף ג.) שעורין נעשו יפות א"ל לא וכשר לסוסים ולחמורים ותנן בפרק שני דסוטה (דף יד.) כשם שמעשיה מעשה בהמה אף קרבנה מאכל בהמה: **אם** אינו ענין לחרבה של חיטין. דמתרביא מזאת תורת אף על גב דפרשתא מיירי בשיש בה שמן:

רש"י כת"י

[ע] **ואלו מנחות. מנחת הסולת.** היתה נקמצת עיסה: **ומחבת ומרחשת וחלות ורקיקין.** אחר אפייתן פותתן ומחזירן לסולת. וכולהו כתיבי בויקרא [נ] וכתיב במנחת סולת קמילה ובכולן כתיב אזכרה ואזכרה היינו קמילה: **ומנחת העומר.** כתיב [שם] אזכרה. ואמרי' בת"כ [פ] נאמר כאן אזכרה ונאמר במנחת הסולת אזכרה מה להלן מלא הקומץ אף כאן מלא הקומץ: **ומנחת חוטא וקנאות.** כתיב בהו קמילה [צ]: **ר"ש אומר.** מפרש בגמרא [עג:]. אבל לת"ק לא בעינן במנחת כהנים קמילה אלא נקטרת כמות שהיא: **גמ' כל היכא דתנן.** [כלומר] מנחות: **עשר תנן.** כלומר מנחות שוות בדין אחד: **לאפוקי מדר"ש.** דמטפי חד מנחה כמה דמכשר מנחת מאפה בתלתא גווני דלדידיה הוי י"א מנחות: **מנלן.** כתמי': **דכתיב בה.** ההיא דכתיב בה והנותרת ממנו יאכלו כתיבא: **ודלא כתיבא.** נפקא לן מההוא קרא דכולל כל המנחות כלו את אהרן זאת תורת וגו': **באה חיטין לא קא מבעיא לן.** דמההוא קרא דכולל כל המנחות נפקי מזאת תורת המנחה דסתם מנחה באה חיטין הלכך ההוא קרא בבאה חיטין קמשתעי: **מדנקמצת.** ודאי שיריה לכהנים דאי לא לאתוי קמצי לה: **אם אינו ענין.** דהא נפקי מזאת תורת המנחה:

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ד מהל' ביאת מקדש הל' ט:
סז ב מיי' שם הל' י:
סח ג מיי' פ"ז מהל' תמידין ומוספין הל' ד ו:
סט ד מיי' פ"ז מהל' פסה"מ הל' יח:
א ה מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הל' ט:
ב ו מיי' שם פי"ג הל' י:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מנלן מנלן דכתיבא כתיבא: (ב) רש"י ד"ה ת"ל וידבר וכו' אל הכהנים הס"ד ואח"כ מ"ה ה"ג עומר ושתי הלחם בני הקרבה ניהו הס"ד ואח"כ מ"ה אלא פשיטא כו' ואע"ג: (ג) ד"ה וב' הלחם לאפיה דקסבר רבי תנור: (ד) ד"ה מנלן בתמיה וכו' שנקמצת: (ה) ד"ה דלא כתיב וכו' כתיב בהו זאת התורה דמשמע: (ו) ד"ה אם אינו ענין לבלולה של חיטים שנאמר כהן והנותרת:

◆

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

◆

שיטה מקובצת

א] ור' אלעזר בר"ש לא שמיע ליה. הא אידך דאבוה וליפא נמי שלא כמצותו כשר ודחי שבת משום דחביבה מצוה בשעתא: אלא אמר לך ר"א מהתם ליכא למילף דהאי דהוי מקטיר לה בשבת לאו משום דחביבה מצוה אלא שהרי דחתה שחיטת התמיד את השבת וכיון דשחיטה דחיא נמי הקטרה. הרגמ"ה: ב] השבת. הכא מי דחיא קצירה את השבת. כיון דאפשר לה מע"ש (אלא) משום הכי קאמינא א)שאם [נטמאה] לא דחיא שבת דס"ל כר"ע. הרגמ"ה: ג] אלא רבי דמכשיר שלא כמצותו משום דס"ל דקצירת העומר לא דחיא שבת ואיכא [למפרך אליבי' נמי] וכי לא שמיע ליה הא אלא שמיע ליה ומשני התם לאו משום דחביבה מצוה דחיא שבת: ב]

חרושי הרגמ"ה

שהרי שחיטה דחתה שבת ה"נ לגבי הקטרה והיכי פשיט ראב"ש דנקצר שלא כמצותו פסול דלמא כשר ודקאמרת אמאי דחי שבת שהרי (שאר) כבש העומר דחיא [ובקרא'] מפורשים אלא שמיע ליה וקיבלה דאמר אי אמרי' התם משום דחביבה מצוה בשעתא שהרי דחתה שבת השחיטה אלא לגבי קצירה דליכא למימר הכא משום חביבות לא דחי שבת אלא משום דנקצר שלא כמצותו פסול ה"נ לרבי היכי מצי למימר קצירת מצוה דחיא קצירת העומר את השבת כי היכי דלגבי [אברים] הא איכא [למימר שבן] התם דחתה שחיטה אבל גבי [קצירה] ליכא למימר הכי אלא משום (דנקצר) שלא כמצותו (פסול) משום הכי אלא קסבר רבי דלא דחי שבת: (עכ"ל הרגמ"ה): ד] ובשבת אומר: ה] ואם נקצר: ו] רבי היא: ז] מנחת הסולת. פ"ה דכתיב בה קמיצה ובאינך כתיב אזכרה וקשה דהא איכא דלא כתיב בהו לא קמיצה ולא אזכרה כגון מנחת מאפה לכך נראה דטעמא דנקמצת כדמפרש בגמרא דכתיב בה כתיב בה ודלא כתיב בה כתיב זאת תורת כדמפרש בגמ' גבי אכילת שירים. תו"ח: ח] מנלן מנלן: ט] ע"כ שמיע ליה: י] לאו משום: יא] שחיטה שלהם את: יב] מיהא עדיין לא: יג] מצוה בשעתא הס"ד ומה"ד ולרבי ה"נ: יד] גמר מינה הא: יו] ושתי הלחם כתיב: יז] [illegible]

מסורת הש"ס

א) [פסחים סט.], ב) [לעיל סג.], ג) [לעיל סה.], ד) עיין רש"ק סהלדיך, ה) פסחים עז. ע"ש, ו) [יומא מו.], ז) נ"ל לא, ח) לעיל מו. יבמות קד: פסחים יג:, ט) יבמות ק., י) לעיל נט. ס., כ) [לעיל סג.], ל) קדושין נו., מ) ושתי הלחם הס"ד ואח"כ ד"ה אלא פשיטא לטחינה והשאר נמחק, נ"ק, נ) דכתיבא בהנך דכתיב בהו דנקמצת כו' וכו"ה דכתיבה כתיבה, נ"ק, ס) [מוטה רש"ש], ע) מכאן עד פ' שתי הלחם נעתק מכ"י של רבינו בצלאל אשכנזי ז"ל על גליון הש"ס שלו שמצא בירושלים וז"ל זה הפירוש חסר הוא בדפוס מפרק ואלו מנחות עד שתי הלחם אינו מפי' רש"י ז"ל והוא של פרשן אחר וזה לשון רש"י כ"י, פ) ויקרא פרשה ט., צ) מנחת חוטא ויקרא ה. מנחת קנאות במדבר ה., ק) [עי' תוס' שם ד"ה מה מועדי כהנו דמשמע דדרש ממשמעותא דמועדי דמגיל וידבר משה כו' במועדו אפי' בשבת כו' שאר קרבנות מנין כו' ע"ש ול"ע], ר) נ"ל ד"ה באה חיטין, נ"ק.

◆

תורה אור השלם

1. וידבר משה את מעדי יי אל בני ישראל: ויקרא כג מד
2. ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: במדבר ט ב
3. צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו: במדבר כח ב
4. אלה תעשו ליי במועדיכם לבד מנדריכם ונדבתיכם לעלתיכם ולמנחתיכם ולנסכיכם ולשלמיכם: במדבר כט לט
5. וזאת תורת המנחה הקרב אתה בני אהרן לפני יי אל פני המזבח: ויקרא ו ז
והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוה: ויקרא ו ט
6. וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו: ויקרא ז י

◆

רבינו גרשום

ור' אלעזר בר' שמעון לא שמיעא ליה הא אידך דאבוה. וליפא נמי שלא כמצותו כשר ודוחה שבת משום דחביבה מצוה בשעתה: אמר לך ר' אלעזר מהתם ליכא למילף דדחי שבת. דהאי דהוה מקטיר להו בשבת לאו משום דחביבה מצוה אלא שהרי דחתה שחיטת תמיד השבת וכיון דשחיטה דחיא דחיא נמי הקטרה. הכא מי דחיא קצירה שבת כיון דאפשר לה מע"ש אלא משום הכי קא אמינא שלא כמצותו פסול ודחיא שבת דסבירא לי כר' עקיבא. אלא ר' דמכשר שלא כמצותו משום דסבירא ליה דקצירת עומר לא דחיא שבת: ואי דאמר ור' אלעזר לא שמיעא ליה הא אלא שמיעא ליה ואמי שאני התם לא משום דחביבה מצוה דחי שבת שהרי שחיטה דחיא שבת הכא נמי לגבי דאי עומר היכא פשיט ר' שמעון דנקצר שלא כמצותו פסול דלמא כשר ודקאמרת אמאי דחי שבת שהרי שחיטה כבש העומר דחיא שבת: ואית דמפרשי אלא שמיעא ליה וקיבלה [א] דאמר אי אמרי התם דמשום חביבה מצוה דחי שבת שהרי דחתה שחיטה אלא לגבי עומר כיון דליכא למימר הכי משום חביבה מצוה [בלבד] לא דחי שבת אלא משום דנקצר שלא כמצותו פסול הבא נמי לר' נמי היכי מצי למימר משום חביבה מצוה דחיא קצירת העומר חלבים הא איכא למימר שאני התם שהרי דחתה שבת אבל

גבי עומר דליכא למימר הכי מסתברא משום דנקצר שלא כמצותו פסול דחי שבת. אלא קסבר ר' קצירת העומר לא דחי שבת: תיכא קדוש ואינו קדוש דלעולם באפיה מוקדש אלא הוקבעו דאי שחטן לשמן וזרק לשמן הוקבעו [illegible]

פרק שביעי מנחות הסולת [illegible]

כול. דכותיה שתי הלחם לאפיה דאי אפשר לה מאתמול דקסבר; יט] אבל מקדש קדשי; כ] שכל. המנחות: [illegible]

א) אולי צ"ל שאם נטמאה אומרים לו הוי פיקח ושתוק משום דנקצר שלא כמצותו פסול דלפ"ז לא דחיא כו'. ב) נ"ל דצריכי לדברים יש בכלן.

א. אולי צ"ל אך דס"ל דהא דאמרינן התם וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com